

Korreferátum „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. kutatásról

Oláh Judit

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar,
Alkalmazott Informatika és Logisztika Intézet, Debrecen
olahjudit@agr.unideb.hu

A Debreceni Agrártudományi Egyetemen 1998-ban végeztem és ettől az évtől lettem PhD hallgató az egyetem Vállalatgazdaságtani Tanszékén Nemessályi professzor témavezetése mellett. PhD kutatásom első évében már bekapcsolódtam „A vidéki térségek fejlesztése Magyarországon és Németországban” c. DAAD projektbe, melynek egyik alprogramja „A vidéki térség fejlesztésének összehasonlítása magyar és a német viszonyok között”. A projekt keretében három alkalommal több hetet tölthettem el a Rostocki Egyetemen. Zsoltnak köszönhetően így már kezdő PhD hallgatóként értékes szakmai kapcsolatokra tettem szert. Kutatásunkban megállapítottuk, hogy az elmúlt évben lényeges átalakuláson ment át Magyarország és a régió gazdasága, hiszen ezek az évek a reformok éveit jelentették a volt szocialista országoknak, de a nyugat-európai szövetségi rendszer számára is. Általában a fejlesztési koncepciókat nem tekinthetjük lezártak. A magyar vidék sem tekinthető homogénnek, a vidéki területeken számos feszültséggel és jelentős regionális különbségekkel is találkozunk. A vidékfejlesztés komplexitásánál fogva több szinten is sokrétű együttműködést kíván a résztvevő szervezetek, intézmények részéről. Különös tekintettel kell lenni arra, hogy a vidékfejlesztés összhangban legyen a regionális fejlesztési célkitűzésekkel.

A PhD ösztöndíjam elkezdéskor kapcsolódtam be párhuzamosan a Vállalatgazdaságtani Tanszéken folyó „A vidékfejlesztés tudományos megalapozása” c. FKFP kutatási projektbe, melynek témavezetője Nemessályi professzor volt. A doktori disszertációm témája ennek a kutatási célkitűzéseivel egybeesett, melynek eredményeként doktori tudományos fokozatot szereztem 2003-ban gazdálkodás- és szervezés tudományok területén. „A Nagykállói statisztikai körzet településeinek fejlődési lehetőségei a vidékfejlesztés keretében” c. PhD dolgozatomban megvizsgáltam a vidék gazdasági, ökológiai és társadalmi funkciójából kiindulva a Nagykállói statisztikai körzet helyzetét, továbbá gazdasági, ökológiai és társadalmi fejlettségét. Érdeklődésem már ekkor is az Észak-alföldi régió fejlesztési lehetőségeire irányult, hiszen köztudott, hogy ezen régió az ország egyik legelmaradottabb és legkilátástalanabb helyzetű területe. A vidéki térségek pótolhatatlan természeti, építészeti és más értékeket hordoznak, amelyek fenntartása, gyarapítása és ésszerű hasznosítása az egész társadalom érdeke. Elemeztem a Nagykállói statisztikai körzet mezőgazdaságának a rendszerváltás előtti és jelenlegi helyzetét. Elemeztem a Nagykállói statisztikai körzet településeinek juttatott különböző támogatások alakulását. Megvizsgáltam, hogy a támogatások mennyire vannak összhangban a települések gazdasági, ökológiai és társadalmi fejlettségével. Zsolt élelslátásának köszönhetően megállapította, hogy az akkori gazdasági viszonyok között új követelményként jelent

meg a vidéki területek fejlettségének megítélésére használt módszerek továbbfejlesztésének igénye. A Központi Statisztikai Hivatal 19 mutatóból álló komplex mérőszámot használt a települések fejlettségének megítélésére, amit a vidék gazdasági, ökológiai és társadalmi funkciója szerint differenciáltuk és további mutatókat vontunk be az alaposabb vizsgálat érdekében. Kutatásomban igazoltam, hogy a települések fejlettségének megítélése objektívabb lehetne több mutatót használva és az ellentmondások jobban kiütköznek, ha a vidék hármaskörű funkciója szerint csoportosítjuk. Megállapítottam, a legnagyobb és legfejlettebb települések szerezték meg a területfejlesztési támogatások legnagyobb részét. Megállapítottam, hogy szoros összefüggés van a fejlettségi források mértéke és munkanélküliek, valamint a mezőgazdasági foglalkoztatottak arány aközött. Az arányos elosztás elve nem tette lehetővé az elmaradott térségek – kívánatos – felzárkóztatását, konzerválta a korábbi állapotot.

PhD értekezésemben részletesen levezettem ezt a bizonyítást, csakúgy, mint dr. Szabó Bernadett, aki a Balmazújvárosi statisztikai körzet településeinek kerestül mutatta be a hipotézisnek megerősítését. Mindketten módszertani fejlesztést hajtottunk végre, mely során összehasonlító viszonzszámok segítségével reprezentáltuk a vizsgált vidéki települések fejlettségét, elmaradottságát.

Későbbi tudományos kutatásaimban az Észak-alföldi régió munkaerő-piaci helyzetével foglalkoztam, természetesen nem hagyva figyelmen kívül az egész országban, illetve az Európai Unió országaiban végbemenő változásokat sem. Igyekeztem megvilágítani azokat a tényezőket, melyek hatással vannak az Észak-alföldi régióban tapasztalható magas munkanélküliségi ráta és az alacsony foglalkoztatási szint kialakulására, az elmúlt években lejátszódó gazdasági változások tükrében. Munkaerőpiaci kutatásaim közül kiemelkedő a Debreceni Egyetem által vezetett „A foglalkoztatás új formái, mint a vidéki közösségek jövedelemtermelő képességének növelése” - az EU 7 keretprogram által finanszírozott kutatási program. A program rövidítése: RuralJobs. Megállapítottuk, hogy a fejlődés megalapozásának az alapja az oktatás fejlesztése, a terület igényeinek megfelelően. A vidéki szegénység és szociális elkülönülés csökkentése érdekében javítani szükséges az infrastruktúrát, és elő kell segíteni a fenntartható erőforrások használatát. A gazdasági környezet kedvezővé tehető a vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentésével, az adók csökkentésével, a helyi vállalkozások termékeinek piaci elhelyezésének segítségével, a gazdálkodók pénzügyi helyzetének javításával. A vidéki gazdaság változatos formáinak megteremtésével növelhető a munkahelyek száma vidéken. A versenyképesség javítása szempontjából fontos a vállalatok együttműködése, a hatékony ellátási láncok kialakítása,

a klaszterek adta előnyök kihasználása. Fejlesztési szükséges a vállalkozók üzleti-előrejelzési és marketing ismereteit, a vállalatok beilleszkedését a tágabb környezetükbe. Az európai uniós politikának a vidékfejlesztési politikát jobban a terület sajátosságainak megfelelően kell fókuszálnia. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapot és a különböző strukturális alapokat úgy kell átalakítani, hogy pontosan elkülönüljenek a vidéki foglalkoztatás fejlesztésére vonatkozó részek. Támogatni szükséges a területi hálózatok kialakítását és működését, melyen keresztül a helyi szereplők megismerkedhetnek a más területeken sikerrel alkalmazott módszerekkel. A RuralJobs kutatás fontos üzenete, hogy egyféle módszer, eljárás nem alkalmaz-

ható minden területre egyformán, ezért olyan vidékfejlesztési, azon belül foglalkoztatási politikát kell kidolgozni, amelyik alkalmazkodik a különböző régiókban élő emberek igényeihez.

Kedves Zsolt! Amikor születésnapod alkalmából örömmel köszöntelek, hálásan köszönöm Neked mindazt a nagyszerű gondolatot, hitet és erőt, ami sokban segített a szakmai pályámon. Kívánom neked, hogy mindaz a sok-sok iránymutatás, támogatás, szeretet, amelyet adtál kerüljön vissza hozzád, és tegye örömmel teljessé minden napodat. Ehhez már csak nagyon hosszú életet kívánok, hogy minél több ilyen örömteli napod legyen. Jó egészséget, és további aktív tudományos tevékenységet kívánok neked!